

## HET HOOGSTE LIED

Toen wél de aarde was, maar handen en voeten nog niet, schiep God de mens. Het boek Genesis vertelt dat God hemel en aarde en al wat op aarde leeft vorm en gestalte gaf, ieder naar zijn eigen soort. Alleen bij de schepping van de mens ging God anders te werk: de mens werd geboetseerd uit de aarde naar Gods eigen beeld en gelijkenis. En God zette de mens midden in zijn schepping en hij zag dat het goed was, hier en daar zelfs zeer goed. Het was een paradijs, waar het gonsde van vrede en geluk.

Dit verhaal uit de Schrift, we weten het al lang, wil niet vertellen hoe de aarde is ontstaan, hoe de mens is ontstaan. Wij weten dat in onze dagen waarschijnlijk beter dan de schrijvers van deze verhalen. Het ging hen ook niet om de feiten. Het ging hen om het waartoe. Waarom schiep God de wereld, waarom schiep God de mens? Voor vrede, voor het geluk, zegt het verhaal. Ja, ja. Een mooi verhaal. Maar is het ook waar? Is er dan zoveel vrede? Zijn we dan zo gelukkig? Nee, soms is het leven zwaar, voor sommigen lijkt het niet te tillen. En vrede? Ach, beelden van oorlog zien we bijna dagelijks en onvrede in het hart is er ook maar al te vaak. Daar gaat de Schrift niet aan voorbij. Integendeel, met volle kracht en met een overstelpende hoeveelheid woorden, beelden, visioenen gaat ze daar tegen in. Slavernij, woestijn, ballingschap heet het daar. En ze zijn voluit aanwezig, lijken het leven onmogelijk te maken. Maar dat is niet de laatste werkelijkheid. Er worden ons andere woorden, perspectieven, visioenen aangereikt. Woorden als vrede, recht, geluk. De Schrift wijst ons de weg daar naar toe. Ze moedigt ons aan, ze vuurt ons aan met heilige geestkracht, dat wij opstaan, in opstand komen. Daarom lezen we deze verhalen. Om te weten waarom we zijn. Om te weten waartoe. Om ons moed en vertrouwen te geven. Wij zijn geschapen voor vrede en geluk. De Schrift wil niets liever dan ons de weg wijzen naar dat geluk en die vrede.

Eén van de boeken die zo'n zoektocht heel intens beschrijft is het Hooglied. De geschiedenis wil, dat we het aan Rabbi Akiva te danken hebben, dat het Hooglied in de Schrift terecht is gekomen. In het jaar 95 van onze jaartelling werd vergaderd over de vraag welke boeken tot de Schrift zouden behoren. Het Hooglied kreeg niet veel stemmen, God werd er niet eens in genoemd, dus wat moest zo'n boek in de Schrift? Een bundeltje bruiloftsliederen, ooit gezongen op bruiloften en partijen. Nee, doe maar niet in de Schrift. Rabbi Akiva moet toen gezegd hebben: 'Niets ter wereld weegt op tegen de dag dat het Hooglied aan Israël is gegeven. Want alle boeken uit onze traditie zijn heilig, maar het Hooglied is het heiligste van alle boeken.' Dat gezegd zijnde waren alle aanwezigen overtuigd.

En dat was niet zo maar. Want Rabbi Akiva had gelijk. Het Hooglied is een bijzonder boek. Het noemt God inderdaad niet. Maar het vertelt op de meest uitbundige wijze over de liefde, die goddelijke kracht die huist in mensen.

Liefde. Dat is nooit zo maar een woord. Het opent een wereld van verlangen, gemis, verlegenheid, verdriet, schaamte, geluk. Met dat woord treed je een wereld binnen, waar geen woorden voor zijn. Weet je wat mij gelukkig maakt? Ach, het laat zich niet vertellen. Wat ik zoek in dit leven? Ach, hoe moet ik dat nou zeggen? Het zit ergens

achter en tussen al die woorden en liedjes die het net niet zeggen. Hoe zou ik ook kunnen spreken of zingen over waar het hart helemaal vol van is?

Liefde en verlangen klinken in de lezing straks op openhartige en hartstochtelijke wijze. Maar ook in alle kleuren die liefde kan hebben. Het is dus niet alleen maar rozengeur en maneschijn. We staan midden in het leven. Niet alsof er nooit een vuiltje aan de lucht is. Alsof liefde vanzelfsprekend is. Alsof mensen altijd wel een ander vinden die met hen wil leven. Alsof niet mensen ontzettend alleen kunnen zijn. Ook in het Hooglied wordt er bijna wanhopig gezocht naar een hand om vast te houden, naar voeten om samen mee op weg te gaan.

Het Hooglied is op talloze manieren verklaard. Soms omdat de bijbelgeleerden iets te rode oortjes kregen van de vrijpostige taal, soms omdat men niet goed raad wist met die tekst met zoveel liefde en zo weinig God. Bij zoveel uiteenlopende uitleg durf ik met een gerust hart de mijne toe te voegen. Het Hooglied bezingt volgens mij niet, dat liefde alleen kan en mag bestaan tussen vrouw en man. Ik denk ook, dat het niet bezingt, dat een mens pas mens is als zij of hij iemand naast zich weet. Het Hooglied gaat over de passie die in ons is. Het zingt over onze liefde met wie of voor wat dan ook. Het zingt over een lijf dat doortrilt tot in het diepst van mijn ziel, van een ziel die mijn lijf in beweging zet. Lichaam en ziel en geest en verstand, het is allemaal één, het is allemaal jij, ik.

Het is één en al passie, hartstocht. Maar het gaat dan ook over de alles-of-niets zoektocht naar de kern en de zin van het bestaan. Dat is een zoektocht met huid en haar. Je zet je eigen leven op het spel. Kan ik liefde geven? Durf ik liefde te ontvangen?

Het Hooglied daagt ons uit: durf je te woekeren met alles wat je gegeven is aan lijf en verstand? En durf je dat te doen, niet om in aanzien te winnen, niet om promotie te maken of te laten zien wat je kan? Maar gewoon, uit liefde. Durf ik me te laten leiden door liefde? En ga ik daar naar op zoek, in mezelf, buiten mezelf?

De vrouw en de man in dit Hooglied zitten niet opgesloten in zichzelf, maar ze trekken er op uit, op zoek naar de zin, op zoek naar de ander. Omdat ze weten dat liefde geven en liefde ontvangen de kern is van ons hele leven. Daar ligt het pad naar vrede en geluk. Daar vind je de kracht om op te staan, de wereld te zien zoals die is, je ogen voor niets en niemand te sluiten, en te gaan doen wat je handen vinden om te doen. Het Hooglied bestaat uit een aantal liedjes. Dat is niet zo maar. Liefde zoeken, kijken waar jouw passie je brengt, dat is niet één verhaal van één keer zoeken. Dat duurt een leven lang, is ook ieder keer weer een beetje anders. Of je nu jong bent of oud, steeds is het zoeken naar die diepte van ons bestaan. Je zou elkaar hier een gelukkige, mooie zoektocht willen toewensen; dagen en jaren niet alleen van verlangen en zoeken, maar ook van vinden en vol van geluk en vrede. En genieten van schoonheid. Want mensen kunnen prachtig zijn. Niet voor niets zijn wij uit aarde geschapen naar het beeld van God.

Gerard Swüste

Gelezen: fragmenten uit het Hooglied